

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ

Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej

oraz Wojskowej Służby Polek

87-160 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186

e-mail: fzapak@wp.pl; www.zawacka.pl

NIP 956 16 25 127; REGON 870502736

KRS 00000 41692

Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Grudziadz
2672-AK
Szarkowski Józef *Lombard?*
ps. "Szary", Jelita"
M: 1622/2561 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Szarkowski Józef

T:O: 1622/2561 Pom.

Grudziódz ZWZ-AK

I./1. Relacja —

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące delatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 1 s. 1

III/1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2. Materiały dotyczące ogólnie okresu przed 1939 r. —

III/3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5. Inne —

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne : k. 2 1

VI. Fotografie *dwie ikonografii*

II. Materiały naukowe dotyczące religii -
Szarowski Józef:

1. art. „Kim byli wyśiadawcy, Łomża w dniu,
Dziennik Włosowy, 10.04.1992, kserokop. k. 1 o. 1

artykuł + IX '12: 4/1
mik wieczorny 10.04.1992

10 04

...m byli wywiadowcy „Lombardu”

W „Lombardzie” zaczął się w kwietniu 1944 r. 28 tego miesiąca zameldował, że 19 kwietnia 1944 r. został aresztowany w wie, w domu przy ul. Miedzianej, „L. 119” wraz z żoną. Według meldunku rewizję z tego samego dnia w mieszkaniu „L. 119” widzono rewizję i Gestapo zabrało walizkę ze skrytką. Według meldunku aresztowany wraz z żoną figurują w areszcie pod prawdziwymi nazwiskami.

Wystawienia wywiadowcy zającego kryptonim „L. 119” musiała być bardzo ważna na Pomorze, dla stopnia zagrożenia „Lombardu” wyjechał Edmund Czarnecki z szefów sieci „Bałtyk”, która zasięgiem teren

Według dokumentów „Lombardu” z „L. 119” spotykał się „Witold”, a więc ppor. Norbert Gołuski, inspektor sieci wywiadu morskiego, a skrzynką kontaktową „L.119” w Bydgoszczy był „Brda”, lub „Breda” z którym mieli kontakt inni wywiadowcy z terenu Bydgoszczy i Torunia. Zagrożona też była

o nazwisku „Jędrzycka” lub „Tyszcza” i poprzez komórkę opieki nad więźniami, która również wchodziła w skład organizacyjnej „Lombardu”, udzielił im pomocy.

Czy „L.119” to inżynier Aleksander Jędrzycka, używający również nazwiska Tyszcza, były pracownik Brahnau, który powo-

Jan Filipski (na błotniku)

dnocześnie swoje możliwości w zakresie sabotażu na terenie rozbudowywanej intensywnie fabryki zbrojeniowej. To oni byli najprawdopodobniej agentami służb bezpieczeństwa, którzy rozszyfrowali wywiadowcę. W każdym razie był to ostatni, nowo podjęty kontakt „L.119” przed powrotem do Warszawy.

Jeśli chodzi o przypuszczalnych agentów hitlerowskich władz bezpieczeństwa pochodzenia ukraińskiego, to rzeczywiście na terenie zakładów Brahnau pracowała liczna grupa robotników pochodzenia ukraińskiego i białoruskiego przywieziona ze Wschodu, wśród których byli zarówno zdeklarowani przeciwnicy reżimu hitlerowskiego jak i ludzie gotowi do współpracy z okupantem.

Znaną sprawą na terenie Bydgoszczy był czerwcowy (1944 r.) wybuch na terenie zakładów Brahnau, spowodowany najprawdopodobniej przez sabotaż, po którym wielu pracowników pochodzenia ukraińskiego i białoruskiego zostało aresztowanych i straconych. Jednakże wywiadowca „L.119” trafił widocznie na innych ludzi, gotowych do zdrady.

W dokumentach „Lombardu” występuje jeszcze nazwisko Gertrudy Tyszcza i „Jendritschka” jako osoby poszukiwanej na terenie Pawiaka i „Serbii” – więzień policji hitlerowskiej w Warszawie, ale na tym informacje o „wpadce” w Bydgoszczy się kończą i pozostają tylko domysły.

Publikujemy unikalne zdjęcie pracowników polskiego wojskowego w Toruniu, wśród których znajduje się Filipski, członek torunskiej konspiracji. Kim są inni przedstawieni na zdjęciu? Widocznie pracowali w tatach samochodowych i mieli możliwość wielokrotnego reszowania wywiadu i obserwacji. Czy któryś z nich był wywiadowcą „Strasza” a potem „Lombardu”? I czy w Toruniu są licznie roztowane w aktach polskiego wywiadu.

I jeszcze jedno zdjęcie Szarkowski pseudonim „Jelita”, ppor rez. z Czerwińska był pracownikiem m. k. w Grudziądzu, a jeden z szefów konspiracji AK na tym terenie. W blisko kontaktowa Józefem Grussem, pseudonim „Stanisław” – major, który był szefem w Okręgu AK Pomorze. Na 1943 r. Szarkowski w do Niemiec, wciągnięty w organizację Todt, ale wia nadal kontaktował się z Grudziądza i nawołał ucieczkę z Niemiec szawy przez Modlin.

Czy ktoś go znał bliżej? mógł być wywiadowca „Lombardu”?

„Wpadka” w Bydgoszczy

sieć szczecińska z jej kierownikiem o pseudonimie „Adolek”.

„Wpadka” w Bydgoszczy, która spowodowała aresztowanie wywiadowcy „L. 119” w Warszawie musiała być groźna dla funkcjonowania centrali, gdyż dokumenty w tej sprawie wędrują coraz wyżej w strukturze „Lombardu” i są sygnowane pseudonimami „Nordyk”. Ten pseudonim oznacza por. Stefana Ignaszaka inspektora wszystkich sieci wywiadowczych i II zastępcy kierownika wydziału wywiadowczego. Pod pseudonimem „Ignacy”, krył się szef agencji wywiadowczej, Stefan Łapicki, przedwojenny pracownik Ekspozytury Oddziału II w Bydgoszczy.

Na tym wysokim już szczeblu wtajemniczenia zaczynają się ujawniać tajemnice „Lombardu” gdyż „Nordyk”, czyli por. Stefan Ignaszak, występując tym razem jako „Norbert Wojewódzki” stara się odszukać na Pawiaku ludzi

łany do organizacji Todt zdezerterował z niej i ukrywał się w Warszawie? Czyżby znany w Bydgoszczy inżynier ryzykował powrót do rodzinnego miasta?

W innym piśmie skierowanym do komórki opieki nad więźniami „Nordyk” prosi o zainteresowanie się losem inżyniera Henryka Besserta. Czy i w tym wypadku chodzi o wywiadowcę „L.119”, czyli inżyniera Aleksandra Jędrzyckę? Kim więc byli i jak się nazywali wywiadowcy „Lombardu”?

Z meldunków coraz wyżej postawionych pracowników etatowych „Lombardu” rysuje się obraz przyczyn „wpadki” wywiadowcy na terenie Warszawy.

Podczas swego ostatniego pobytu w Bydgoszczy „L.119” nawiązał kontakt z pracownikami firmy Brahnau, pochodzenia ukraińskiego, którzy szukali kontaktu z organizacjami wywiadowczymi, polskimi, deklarując je-

...owski („Szary”

...rza, aż po Szczecin. ...ci jakie „Kolski”, ...und Czarnowski Bydgoszczy byli ...zające. Już w drugi ...nych Świąt zostali ...oszczy dwaj ludzie, ...dobrze „L. 119”, ...sieci wywiadowczej, ...sztowani pod zarzu ...gania „L. 119” w de ...żonie w ucieczce ...y do Warszawy. ...ani w Bydgoszczy ...ż „Kolskiego”, czyli ...czarnowskiego oraz ...eckiej firmy w War ...torej „Kolski” pra ...żony był więc nie ...dowca, ale również ...sieci, którzy się ...A takich było kilku.

(TE

T:K:1622/2561 Gorn.

Grudziądz

Szarkowski Józef

v. Party informacyjne

ko. SA

01

GRUNDRISS

AK

1

SZARKOWSKI JOZEF

Ppor. rez.

Kmdt Inspektoratu do kon. 1942 r.
lit. 1902 r. w czasie okupacji pracował
na lotnisku, przed wojną w Zakładzie
Ochrony "Węsta", Na pocz. 1943 r.
pysłany z Organizacją "Toelt" do Niemiec.

Strona AK na Pomorzu, s. 143

a/

GRUDZIĄDZ
AK 2

SZARKOWSKI JOZEF

Ppor. rez.

Kmdt Inspektoratu Grudziądzkiego (03.1941 —
kon. 1942)

AK na Pomorzu, s. 111

ff 11/94

81/

GRND21AD2

AK₃

SZARKOWSKI

ps. „SZARY”

Kpt.

G. Gójski, Wschód: PPP ... , s. 304

8/11/95

Szarekiewicz Józef

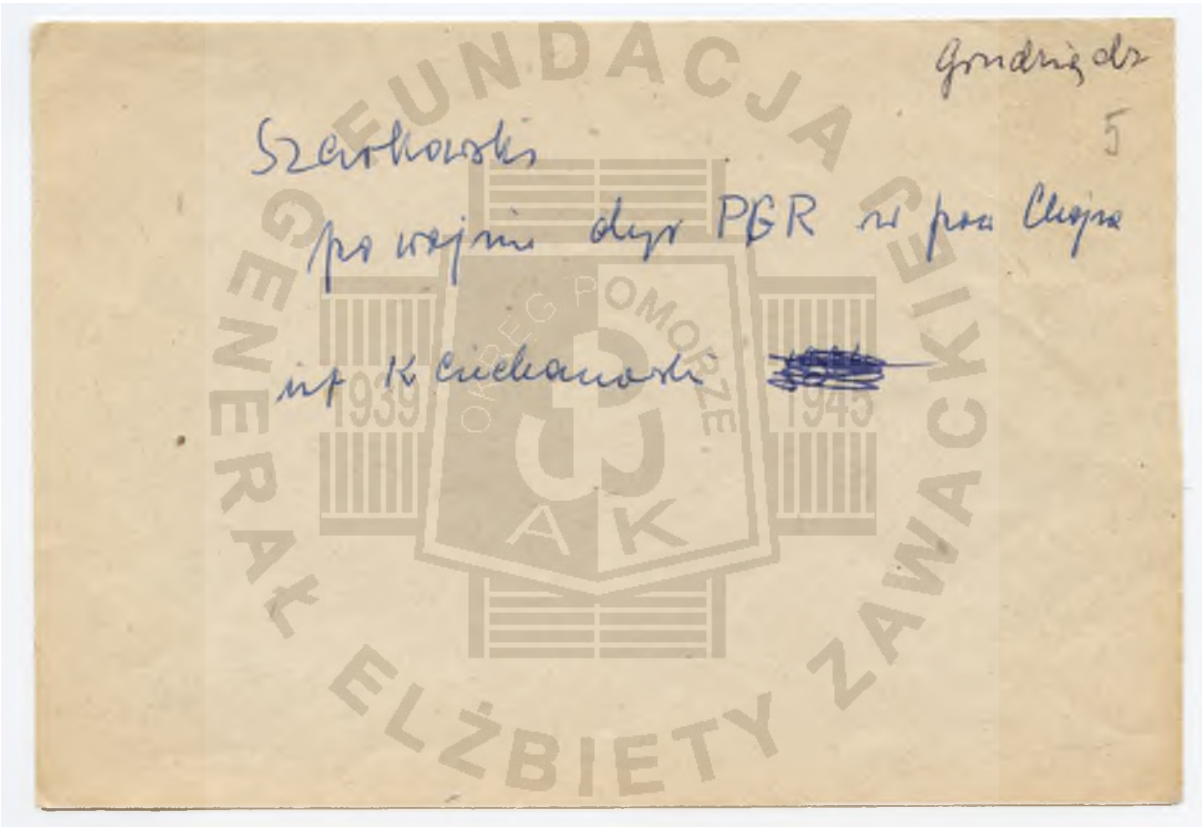
ps. „Szary”

Grodzisz
AK 4

Informacja o nominowaniu J. Szarekiewicza na stanowisko komendanta pododdziału Artylerii Pomocnej.

Zob. Muzkiemię „Uchwał kobiet...” str. 91

muca magisterska, biblioteka FAPAK
29 VIII 2005. 42

a/

Grodziński
All 6

Szarkowski

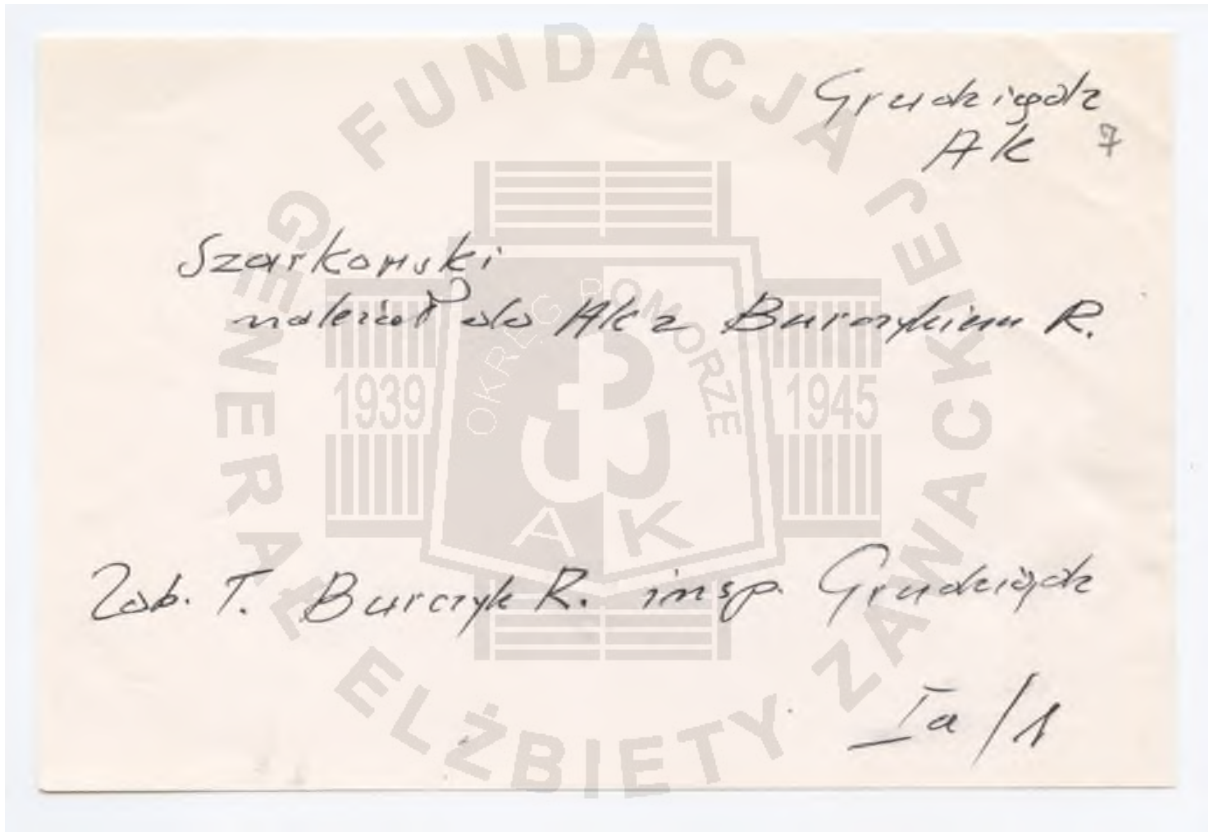
kapł. „p. Szary”

do roku 1943. był inspektorem w inspek-
cyjnej Grodziński (kapł. „Borowicki - 298”, „Dwór”,
„Kawiat”) .

Komandor H., Olszyna Pomorska Armii Krajowej.

Od „Grodziński” do „VIN-u”, LPH, 1993,
nr 4 (146), s. 76

MLBFG4

Grudzięta
AK 7

Szarkowski
materiał do Ak z Buraczkiem R.

Zob. T. Burczyk R. insp. Grudzięta

Ia/1

Szarkowski, 1, kytol.

Grodziade
242-AK₈

- należał do grona pierwszych organizatorów
242 w Grodziadzie;

zob. art. Ciechanowski K., Pomorski Okręg...
art. z prasy "Ruch Oporu na Pomorzu..."
t.1, s.1

Szarkowski, kpt.
ps. "Szarak"

Gduziadz ~~20~~
202-AK

9

- kierownik Inspektoratem gduziadkim;

zob. art. Ciechanowski K., Pomorski Okreg...
art. z prasy "Ruch Oporu na Pomorzu ..."
t.1 s.5

Skarkowski (i.n.) kpt., ps. "Skarak"

Grudziądz
miej. Chyliński 10
wyw. akt lombard 10

Jeden z pierwszych organizatorów ZWZ, kierował
Inspektoratem Grudziądzkim.

Zob. Spisiewicz Zofii Kopce

s. IV
24, 25

nr XI/08

kpt SZARWKOŁSKI Józef ps Szary

Gondropolski

11

Cieci 228, 233 - pierwszy organizator ZWZ 4 Gondr.
objął w 1942 obywatelstwo m. p. Gondropolski
po Ogrodniczym

inf R. Bunczyka 18 79: pracował ze "Stamtawem"
zaprosił Bunczyka
Bunczyk objął ps Szarkowski Komendant teryt.
między i powiatu Gondropolski
Szarkowski został wywieziony do Rzeszy do Org.
TOT - pracował w nim przy wyrobie drewn. Pom.
czyli Porytali mu przeszło żywnościowe i ubranie

wycofano
wynosił m. p.
nr 1902A

par.
kpt. Szarkowski

Grodziński
Zr-AK 12
ps. "Szorny"

T.: Dejeński Alfred, Insp. Grodziński, 14-157,
I, 1/2; III, 1/1.
116r '84

Kpt Szarkowski

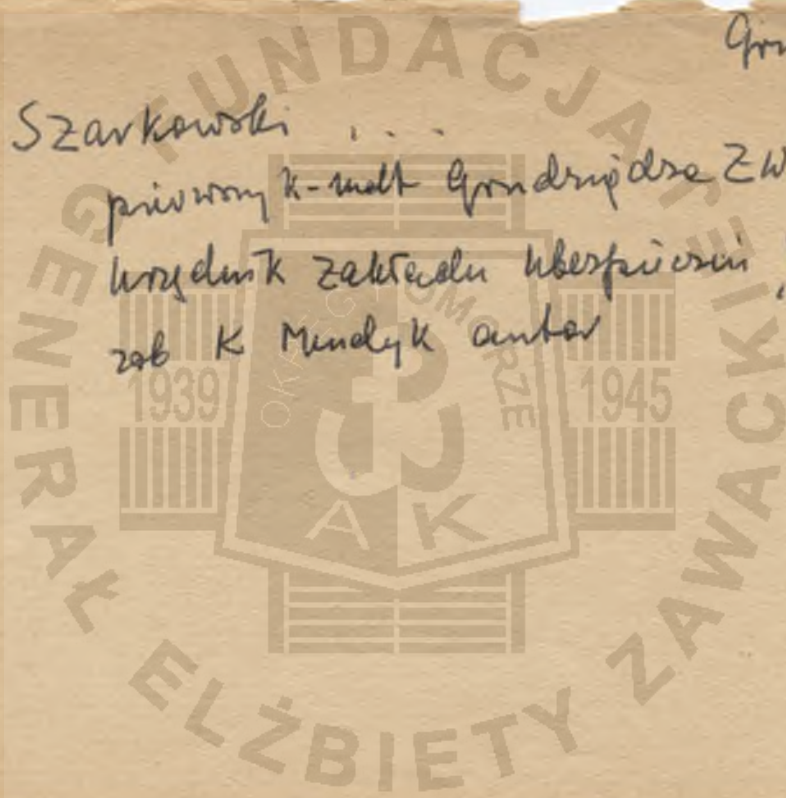
Grondnijs
ITK

13

przywony k-molt Grondnijsa ZWz

wydzimk zakladu ubezpieczeni 'Veste'

zab K Mundyk antar

Gondrynska 14

Acht. Izorokowski organizator
grupy konspiracyjnej "Młaska" w Warszawie
1940-1944.

Pochopienie...
Kuczyński (str. 426, 427, 433)

Szarbatka

np Gromsa

bez przesyłki

zob. Zestawienie Gromsa w Wronkach 1949r

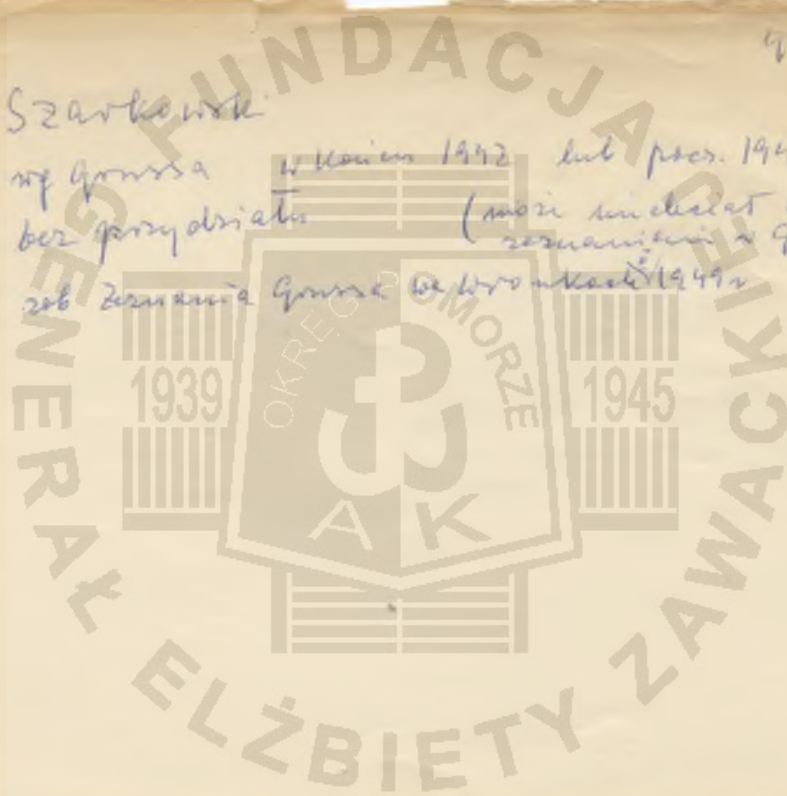
W Wronkach 1942

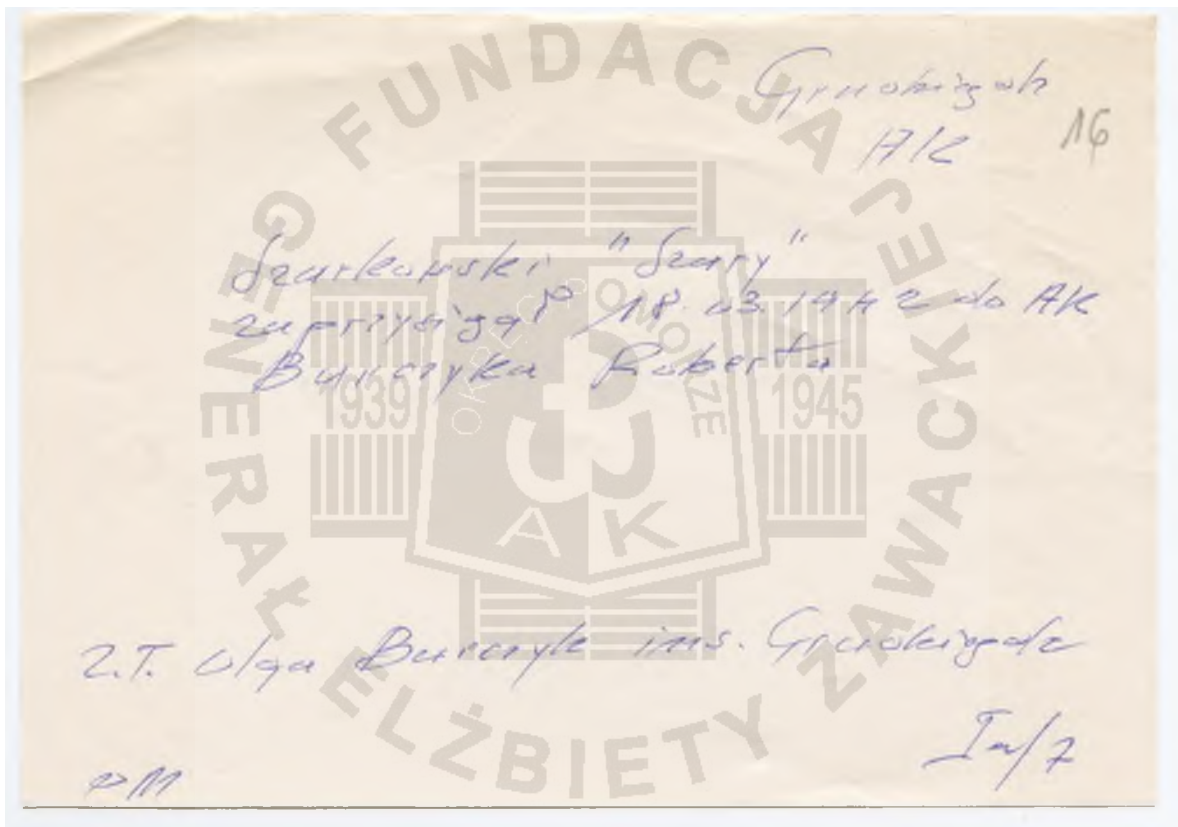
lub pocz. 1943

(może mieć datę po obciążeniu
zestawieniem z Gromsą)

Wronki - 15

15

kpt. Searkowski (i.m.)

ps. "Seany"

Grudziądz 18
AK

Komendant Smop. Grudziądz
krypt. "Warsztat", "Wolow" przed
por. J. Sierostawskim.

zob. Materiały do historii Pomorskiej
Okręgu SW2-AK, Tom 1000, s. 24

AK. 18'12

por. rez. Szwarkowski Józef

Grudziądz.
EW2.FV.

19

Obsadzony na stanowisku
komeandanta Insp. Grudziądz
przez Józefa Grussa, po powrocie
J.G. na Pomorze w IV 1941.
zob. 3D W P, s. 3, s. 62

Wł. IX'12

Szarbowski Józef

Grudziądz
AK 20

ps. "Szwary"

Drugi kmdt. Imp. Grudziądz.

W 1942 skłonił Roberta Burzykę
do wstąpienia do AK; utrzymywał
kontakt z J. Grussem; tajniarka Helena
sob. SBM P, w. 1, s. 49, 138, 113 Helena

AK IX'12

Szarkowski Józef

Gruods. 21
242-AK

Na poszetku 1943 wyjechał
na roboty do Niemiec, po nim
knielt. Dosp. został Józef
Sierostawski - miarobranny przez
J. Grussa.

zob. SB RP, r. 3, s. 156

nr. IX'12

Szwarkowski Józef

ZESKANOWANE

